

“פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה” – הנתונים המופיעים בפרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הידועים ב־31 באוקטובר שלפני שנת המס שלגביה מוטל המס לפי סימן זה.

2. הנוסחה לחישוב הסכום הקובע היא העלאת 10 בחזקת המעריך. הנוסחה לחישוב הסכום הקובע

פרק ט': ביטוח לאומי

136. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995⁹³ (בפרק זה – חוק הביטוח הלאומי) – תיקון חוק הביטוח הלאומי

(1) בסעיף 32(א), במקום “ל־49 אחוזים” יבוא “ל־51.32 אחוזים”;

(2) בסעיף 195 –

(א) ההגדרה “בעל ליקוי חמור” – תימחק;

(ב) ההגדרה “זכאי במשך תקופה ממושכת” – תימחק;

(ג) בהגדרה “נכה” –

(1) ברישה, במקום “שהכנסתו כאמור אינה עולה על המפורט להלן, לפי העניין” יבוא “שגמלת הנכות שהוא זכאי לה, בצירוף תוספת התלויים החלה לגביו, המחושבת בהתאם להכנסתו כאמור ובהתאם להוראות סעיפים 200, 201 ו־202, אינה נמוכה מ־2.68% מהסכום הבסיסי”;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי המוצע, חישוב המס לא ייעשה באמצעות הערכה מדויקת של ערכה של כל דירה חייבת, וזאת מטעמי יעילות ופשטות הגבייה ובהתחשב בתכליתו המרכזית של הסימן – תמרוץ יחידים המחזיקים בכמה דירות מגורים להשקעה למכור אחת או יותר מהן. לפי המוצע, חישוב המס יתבסס על הערכה סטטיסטית של המחיר המקורב של דירה לפי מאפייני האזור שבו היא נמצאת ושטחה. בבניית הנוסחה נעשה שימוש בנתוני עסקאות אמת שנעשו בתקופה האחרונה ונעשה בה שימוש בבחינה אקונומטרית שנועדה לאמוד את מידת השפעתם של המאפיינים הנזכרים על מחירי הדירות.

מאפייני האזור שנכללו בנוסחה מבוססים על לוחות שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ובהם ערך המדד החברתי כלכלי שרלוונטי לאזור שבו ממוקמת הדירה שנקבע בהתאם למדד החברתי כלכלי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (בנוסחה מסומן כ־s). וערך מדד הפריפריאליות (בנוסחה מסומן כ־p) שרלוונטי לאזור שבו ממוקמת הדירה שנקבע בהתאם למדד הפריפריאליות שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. נוסף על מאפייני האזור, הנוסחה מתחשבת בגודל הדירה במ"ר בהתאם לדיווחי הארנונה (בנוסחה מסומן כ־area).

“רשת ישראל החדשה” – רשת קואורדינטות מישורית ישרת זווית המבוססת על היטל גאודטי מרקטור רוחבי ועל אליפסואיד Geodetic Reference System (GRS80) ואם לא נאמר אחרת, אינה מבוססת על מערך התחנות הקבועות;

להגדרה “ערך חברתי-כלכלי” – כדי לקבוע את סכום המס על דירת מגורים פלונית, יש להציב את הנתונים לגבי הדירה בנוסחה. בנוסחה המוצעת, ההתייחסות לערך חברתי-כלכלי, היא לערך החברתי-כלכלי של האזור שבו נמצאת דירת מגורים פלונית, בתוך המדד החברתי-כלכלי.

להגדרה “ערך פריפריאליות” – מוצע לקבוע את ערך המדד שניתן לכל אזור במדד הפריפריאליות שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה כנתון שישימש בחישוב סכום המס לגבי דירה חייבת.

להגדרה “פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה” – לצורך חישוב הסכום הקובע שממנו ייגזר סכום המס, נעשה בנוסחה שימוש במדדים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מאחר שמדדים אלה עשויים להתעדכן, מוצע לקבוע שלצורך חישוב הסכום הקובע ייעשה שימוש בנתונים שמופיעים במדד שהתפרסם ב־31 באוקטובר שלפני שנת המס שלגביה מוטל המס לפי סימן זה.

לסעיף 2 לתוספת

בסעיף זה נקבעה הנוסחה לאופן חישוב הסכום הקובע – הוא הסכום שממנו ייגזר המס המוטל לפי סימן זה:

$$[4.421 + 0.797 \times \log_area + 0.078 \times s + 0.08 \times p + 0.028 \times s^2 + 0.02 \times p^2 - 0.022 \times s \times p]$$

הסכום הקובע = 10

⁹³ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשע"ו, עמ' 1093.

(2) פסקאות משנה (א) ו-(ב) – יימחקו;

(ד) בהגדרה "התאריך הקובע", אחרי "נגרם למבוטח אי כושר להשתכר" יבוא "ואין לו הכנסה בפועל מעבודה או ממשלח יד או שהכנסתו כאמור אינה עולה על 60% מהשכר הממוצע", במקום "ולא יובא" יבוא "ולא יובאו" ואחרי "אי כושר להשתכר" יבוא "או הכנסה כאמור";

(3) בסעיף 196 –

(א) בסעיף קטן (ב), הסיפה החל במילה "ובלבד" – תימחק;

(ב) בסעיף קטן (ג)(1), פסקת משנה (א) – תימחק;

(4) בסעיף 200א בסעיף קטן (ב) –

(א) בפסקה (1), במקום "17%" יבוא "20%";

(ב) פסקה (2) – תימחק;

(ג) בפסקה (3), במקום "11.5%" יבוא "16%" ובמקום "ולא יותר מ-69%" יבוא "ולא יותר מ-79%";

(ד) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) 6.8%, אם נקבעה לו נכות רפואית בשיעור של 40% לפחות ולא יותר מ-49% והיא אינה נכות רפואית כאמור בסיפה של פסקה (3).";

(5) בסעיף 202 –

(א) בסעיף קטן (ב)(2)(א), במקום הסיפה החל במילים "מקצבה חודשית מלאה" יבוא "מקצבה חודשית מלאה; נותרה יתרה לניכוי לאחר שבוצע הניכוי האמור, תנוכה היתרה מתוספת התלווים החלה לגביו";

(ב) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לקבוע כי אוצר המדינה יעביר למוסד את התשלומים בשל סכום חיסכון ארוך טווח לשנים 2017 ו-2018 כבר בסוף שנת 2016.

בהתאם לאמור מוצע להעלות בשנת 2016 את אחוז השתתפות אוצר המדינה, ל-91.3 אחוזים במקום 45.1% המועברים למוסד היום.

לצורך מימון שינוי שיעורי דמי הביטוח לעצמאיים ושינוי תנאי הזכויות לקבלת תוספת ותק, מוצע לתקן את סעיף 32 לחוק ההתייעלות הכלכלית ולקבוע בו הוראת שעה לעניין סעיף 32(א) לחוק הביטוח הלאומי לעניין שיעורי השיפוי שיעביר אוצר המדינה למוסד בשנים 2017 עד 2019.

במקביל, בשל הקדמת תשלום מימון סכום חיסכון ארוך טווח לשנת 2016, יופחתו הקצבות אוצר המדינה למוסד בשנים 2017 ו-2018 כך שסכומי השיפוי שיתקבלו יהיו כדלקמן:

בשנת 2017 יועברו למוסד 50.06 אחוזים מהתקבולים שגבה המוסד בהתאם לסעיף 32(א) לחוק הביטוח הלאומי; בשנת 2018 יועברו למוסד 50.42 אחוזים מהתקבולים שגבה המוסד בהתאם לסעיף 32(א); בשנת 2019 יועברו למוסד

סעיפים 136(1), 137(א) ו-143

סעיף 32(א) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (בפרק זה – חוק הביטוח הלאומי), קובע, כי אוצר המדינה יקציב למוסד לביטוח לאומי (בפרק זה – המוסד) סכום המותאם לאחוזים מתקבולים שגבה המוסד בכל ענפי הביטוח השונים המפורטים בלוח י' לחוק הביטוח הלאומי.

בסעיף 29(ב) לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ה-2015 (בפרק זה – חוק ההתייעלות) נקבע ביחס לתכנית חיסכון ארוך טווח לילד, כי סכום החיסכון הבסיסי בעד התקופה שמיום י"ב באייר התשע"ה (1 במאי 2015) עד יום ב' בטבת התשע"ז (31 בדצמבר 2016) (בפרק זה – סכום חיסכון ארוך טווח), יועבר לחיסכון ארוך טווח בתשלומים חודשיים שווים מיום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) עד יום ג' בטבת התשע"ף (31 בדצמבר 2019). לצורך מימון החיסכון ארוך הטווח, נקבעו בסעיף 32(ב) לחוק ההתייעלות הוראות שעה לעניין הסכומים שיעביר אוצר המדינה למוסד בשנים 2015 עד 2019, כך שאוצר המדינה ישפה את המוסד בעד התשלומים המיוחדים בשנים אלה, מעבר לשיפוי השוטף.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), לא תשולם קצבה בשיעור הנמוך מ-2.68% מהסכום הבסיסי";

(6) בסעיף 207 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילה "צומצמה" יבוא "אין לו הכנסה בפועל מעבודה או ממשלח יד או שהכנסתו כאמור אינה עולה על 60% מהשכר הממוצע";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "אם חל צמצום בהכנסה מעבודה" יבוא "אם הכנסתו כאמור אינה עולה על 60% מהשכר הממוצע";

(7) בסעיף 209(ד)(1), במקום "ובתוך תקופה שלא עלתה על 36 חודשים רצופים מהיום שבו החלה להשתלם לו הכנסה השוללת פחתה הכנסתו כאמור מההכנסה הקבועה לגביו בפסקה (3) להגדרה "נכה" שבסעיף 195" יבוא "והכנסתו כאמור פחתה מ-60% מהשכר הממוצע";

(8) בסעיף 214(א), המילים "את שיעור נכותו הרפואית של מי שזכאי לקצבה לפי סימן ז' (להלן – זכאי), וכן" – יימחקו ובמקום "רשאי הזכאי או הנכה" יבוא "רשאי הנכה";

(9) בסעיף 220א, סעיף קטן (ב) – בטל;

(10) בפרק ט', סימן ז' – בטל;

(11) במקום לוח ח' יבוא:

"לוח ח' 1"

(סעיף 202)

שיעורי הניכוי מקצבה חודשית מלאה

טור ב' שיעור הניכוי מהקצבה באחוזים	טור א' חלקי ההכנסה
0	חלק ההכנסה שעד 29% מהשכר הממוצע
30	חלק ההכנסה שמעל 29% ועד 68% מהשכר הממוצע
40	חלק ההכנסה שמעל 68% ועד 93% מהשכר הממוצע
60	חלק ההכנסה שמעל 93% מהשכר הממוצע

(12) בסעיפים 248 ו-257, המילים "יותר מעשר שנים" והמילים "שלמעלה מעשר שנות הביטוח הראשונות" – יימחקו;

ד ב ר י ה ס ב ר

קובע כי התוספת המקסימלית תעמוד על 50%. סעיף 257 קובע הוראה דומה ביחס לתשלום תוספת ותק לשאירים של אדם שהיה זכאי לתוספת האמורה.

במטרה לשפר את מצבם הכלכלי של הקשישים בישראל, מוצע לתקן את סעיפים 248 ו-257 לחוק הביטוח הלאומי כך שתוספת הוותק תשתלם במועד מוקדם יותר מזה הקבוע בסעיף, בהדרגה, באופן הזה:

החל ביום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) עד יום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017) תשתלם תוספת הוותק

53.05 אחוזים מהתקבולים שגבה המוסד בהתאם לסעיף 32(א) ובשנת 2020 ואילך יועברו למוסד 51.32 אחוזים מהתקבולים שגבה המוסד בהתאם לסעיף 32(א).

סעיפים 136(12), 137(ב) ו-139

סעיף 248 לחוק הביטוח הלאומי בנוסחו כיום קובע כי מי שהיה מבוטח כעובד מבוטח יותר מעשר שנים לפני המועד שבו החלה להשתלם לו קצבת זקנה, זכאי לתוספת ותק לקצבת זקנה בשיעור של 2% בעד כל שנת ביטוח שלמעלה מעשר שנות הביטוח הראשונות שבעדה שולמו דמי ביטוח. הסעיף

(13) בסעיף 310(א), המילים "או קצבת עידוד השתלבות בשוק העבודה" – יימחקו;

(14) במקום סעיף 359 יבוא:

"השגה על קביעת 359. (א) קבע פקיד גבייה ראשי את דמי הביטוח כאמור בסעיפים 347, 357 או 358, תימסר לחייב בתשלום הודעה על כך במכתב רשום.

(ב) השתמש פקיד גבייה ראשי בסמכותו לפי סעיפים 357 או 358 חייב הוא לנמק את החלטתו, בהודעה לפי סעיף קטן (א).

(ג) החייב בתשלום רשאי להשיג על קביעת דמי הביטוח כאמור בסעיף קטן (א) לפני פקיד גבייה ראשי שהמוסד מינה לשם כך (בסעיף זה – פקיד השגות), בתוך 30 ימים מהיום שבו נמסרה לו ההודעה לפי הסעיף האמור; בהשגה כאמור יפורטו הנימוקים להשגה.

(ד) פקיד השגות רשאי להאריך את המועד להגשת ההשגה.

(ה) פקיד גבייה ראשי שקבע את דמי הביטוח כאמור בסעיף קטן (א) לא ידון בהשגה על קביעה זו.

(ו) התקבלה ההשגה, תתוקן קביעת דמי הביטוח בהתאם ותמצא למשיג הודעה על דמי הביטוח שעליו לשלם.

(ז) נדחתה ההשגה או התקבלה באופן חלקי, יקבע פקיד השגות את דמי הביטוח שעל המשיג לשלם, והמשיג רשאי להגיש על קביעה זו תובענה לפני בית הדין האזורי לעבודה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 136(14) ו-137(18), 137(ד) ו-138(ב)

סעיף 372 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי ליד כל סניף של המוסד תוקם ועדת שומה, אשר תקבע, לפי בקשת החייב בתשלום דמי ביטוח, את דמי הביטוח שיש לשלם. בהתאם להוראות סעיף 359 כנוסחו היום, מוסמכות ועדות השומה לדון בערערים על קביעת פקיד גבייה לפי סעיפים 347, 357 ו-358. המוסד החל ביישום הוראת סעיף 372 ועד עתה מונו שתי ועדות שומה בהתאם לחוק.

חברי ועדת השומה הם רואי חשבון אשר מטבע עיסוקם מייצגים מעסיקים או עובדים ולכן קיים חשש לניגוד עניינים בעת קביעת החלטות בעלות השלכות רוחב על מעסיקים או עובדים. על רקע זה וכדי לפשט ולייעל את אופן גביית דמי הביטוח במוסד, מוצע לקבוע כי תינתן למבוטחים זכות השגה על החלטת פקיד גבייה ראשי לפני פקיד גבייה ראשי אחר שיוסמך לדון בהשגות. זאת בדומה למנגנון הנהוג בעניין השגות על שומה לפי פקודת מס הכנסה. עוד מוצע לקבוע כי פקיד גבייה ראשי שקבע את דמי הביטוח, לא ידון בהשגה על קביעה זו, וכי על החלטה בהשגה כאמור יהיה ניתן להגיש תובענה לפני בית הדין האזורי לעבודה אשר יקיים ביקורת שיפוטית

לעובד שהיה מבוטח יותר מתשע שנים לפני המועד שבו החלה להשתלם לו קצבת זקנה, וזאת לכל שנת ביטוח שלמעלה מתשע שנות הביטוח הראשונות שבעדה שולמו דמי ביטוח.

החל ביום י"ד בטבת התשע"ח (1 בינואר 2018) עד יום כ"ג בטבת התשע"ט (31 בדצמבר 2018) תשתלם תוספת הוותק לעובד שהיה מבוטח יותר משמונה שנים לפני המועד שבו החלה להשתלם לו קצבת זקנה, וזאת לכל שנת ביטוח שלמעלה משמונה שנות הביטוח הראשונות שבעדה שולמו דמי ביטוח.

החל ביום כ"ד בטבת התשע"ט (1 בינואר 2019) עד יום ג' בטבת התשע"ף (31 בדצמבר 2019) תשתלם תוספת הוותק לעובד שהיה מבוטח יותר מארבע שנים לפני המועד שבו החלה להשתלם לו קצבת זקנה, וזאת לכל שנת ביטוח שלמעלה מארבע שנות הביטוח הראשונות שבעדה שולמו דמי ביטוח.

בשנת 2020 ואילך תשתלם תוספת הוותק החל בשנת הביטוח הראשונה. למען הסר הספק, יובהר כי תוספת הוותק המקסימלית תעמוד על 50%, בכל אחת מהתקופות האמורות.

(ח) בדונו בתובענה לפי סעיף קטן (ו) יקיים בית הדין האזורי לעבודה ביקורת שיפוטית על ההחלטה בהשגה;

(15) בסעיף 364(ג), אחרי "367" יבוא "367א, 367ב, 367ג";

(16) אחרי סעיף 367 יבוא:

"גביית חוב דמי ביטוח בנסיבות מיוחדות 367א. (א) (1) היה לחבר בני אדם חוב דמי ביטוח והתפרק או העביר את נכסיו בלא תמורה או בתמורה חלקית בלי שנותרו לו אמצעים בישראל לסילוק החוב האמור, ניתן לגבות את חוב דמי הביטוח שהחבר חייב בו ממי שקיבל את הנכסים בנסיבות כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

(ב) המועצה תמנה את חברי ועדת השומה.
(ג) ועדת שומה תדון בשלושה; מנהל הסניף שלידי הוקמה ועדת שומה יקבע את התור שלפיו יכהנו חבריה.

(ד) ועדת שומה תקבע את סדרי הדין לפנייה, במידה שלא נקבעו בתקנות, ולא תהיה כפופה לדיני הראיות אלא תשקול לפי אומד דעתה את חומר הראיות שהובאו לפנייה; ואולם שומה סופית של הכנסה מהמקורות האמורים בסעיפים 344(א) ו-345(א), לפני כל פטור, ניכויים וזיכויים לפי פקודת מס הכנסה, תחייב את הועדה.

(ה) החלטת ועדת שומה בשאלה שבעובדה תהיה סופית.

סעיפים 136(15) ו-137(1)

המוסד פועל כיום לגביית חובות דמי ביטוח לאומי וביטוח בריאות מכוח הוראות פקודת המסים (גבייה) (בפרק זה – הפקודה). בצד היתרונות שבפקודה, אשר מאפשרת לבצע פעולות גבייה בלא פנייה לערכאות משפטיות, היא חסרה כמה כלים המצויים כיום בפקודת מס הכנסה ואשר מאפשרים לייעל את הליך גביית החובות.

לנוכח האמור, קיים קושי לגבות את דמי הביטוח. כך, למשל, מתקשה המוסד לפעול כנגד חייבים העושים שימוש בישות משפטית של חברה לצורך התחמקות מנושים באמצעות הברחת נכסים או כספים בין החברות, שימוש בנכסי החברות לצרכים פרטיים ועוד. כמו כן, למוסד חסרים אמצעי אכיפה נוספים לפעול נגד חייבים, כגון עיקולי רכבים ברשות הרבים ואכיפה של הסכמי תשלומים שעורך המוסד עם חייבים. לפיכך מוצע להעמיד לרשות המוסד כמה אמצעים אשר ייעלו את גביית החובות ויקנו למוסד אמצעי אכיפה אפקטיביים:

לסעיף 367א המוצע

מוצע להוסיף לחוק הביטוח הלאומי את סעיף 367א ולאפשר גביית חוב בדמי ביטוח במקרים שבהם חברה שהיה לה חוב בדמי ביטוח העבירה נכסים, בלא תמורה או בתמורה חלקית. כמו כן מוצע לאפשר, במקרים מסוימים, גביית חוב בדמי ביטוח שחברה חייבת בו מבעלי השליטה בה, על ידי קביעת חוקה הניתנת לסתירה על ידי בעלי השליטה, כי נכסי החברה שהפסיקה פעולתה הועברו אליהם.

על ההחלטה בהשגה. יובהר כי הליך ההשגה כפוף לחובת מיצוי ההליכים טרם הפנייה לבית הדין האזורי לעבודה; כך חייב בתשלום לא יוכל לפנות לבית הדין האזורי לעבודה אלא לאחר שקיים את חובתו למצות הליכים מול המוסד והגיש השגה כנדרש בדין.

במסגרת התיקון המוצע יוחלפו הוראות סעיף 359 הקובעות כללי ראיות ולפיהם מי שעורר על קביעה לפי סעיפים 347 או 357, עליו הראייה, ואם הוגש ערעור על קביעה לפי סעיף 358, על המוסד חובת הראייה שקביעתו היתה סבירה. ועדות השומה הן גוף חיצוני מעין שיפוטי ועל כן נדרש לקבוע לגביו כללי ראיות. עם ביטול ועדות השומה והעברת הדיון בהשגות לפקיד גבייה שהוא עובד המוסד ואשר עליו קיימת זכות להגיש תובענה לבית הדין האזורי לעבודה, מתייתר הצורך בקביעת כללי ראיות.

סעיף 359 לחוק ייבטל לתוקף ביום התחילה והוא יחול על קביעת דמי ביטוח שהודעה עליה נמסרה לחייב ביום התחילה ואילך.

זוה נוסחם של סעיפים 359 ו-372 שמוצע להחליף ולבטל:

"359. (א) קבע פקיד גבייה ראשי את דמי הביטוח כאמור בסעיפים 347, 357 או 358, תימסר לחייב בתשלום הודעה על כך במכתב רשום, והחייב בתשלום רשאי לערור לפני ועדת שומה הפועלת לפי סעיף 372, תוך שלושים ימים מהיום שבו נמסרה לו ההודעה; לא ערר החייב בתשלום כאמור, תהיה קביעת פקיד גבייה ראשי סופית.

(ב) השתמש פקיד גבייה ראשי בסמכותו לפי סעיפים 357 או 358, חייב הוא לנמק את החלטתו בהודעה על פי סעיף קטן (א).

(ג) העורר על קביעה לפי סעיפים 347 או 357 עליו הראייה.

(ד) הוגש ערר על קביעה לפי סעיף 358, על המוסד הראייה שהקביעה היתה סבירה.

372. (א) ליד כל סניף של המוסד תוקם ועדת שומה, והיא תקבע, לפי בקשת החייב בתשלום דמי ביטוח, את דמי הביטוח שיש לשלם.

(2) היה לחבר בני אדם חוב דמי ביטוח סופי, והוא העביר את פעילותו לחבר בני אדם אחר, שיש בו, במישרין או בעקיפין, אותם בעלי שליטה או קרוביהם (בפסקה זו – החבר האחר), בלא תמורה או בתמורה חלקית, בלי שנתרו לו אמצעים בישראל לסילוק החוב האמור, ניתן לגבות את חוב דמי הביטוח שהחבר חייב בו מהחבר האחר.

(3) בלי לגרוע מהוראות פסקאות (1) ו-(2), היה לחבר בני אדם חוב דמי ביטוח סופי והוא התפרק או הפסיק את פעילותו בלי ששילם את חוב דמי הביטוח האמור, יראו את הנכסים שהיו לחבר האמור כאילו הועברו לבעלי השליטה בו בלא תמורה, וניתן לגבות מהם את חוב דמי הביטוח, אלא אם כן הוכח אחרת להנחת דעתו של פקיד גבייה ראשי.

(ב) היה לעובד עצמאי או למעסיק שאינו חבר בני אדם (בסעיף זה – יחיד) חוב דמי ביטוח סופי והוא העביר את נכסיו, בלא תמורה או בתמורה חלקית לקרובו או לחברה שהוא בעל שליטה בה, בלי שנתרו לו אמצעים בישראל לסילוק החוב האמור, ניתן לגבות את חוב דמי הביטוח שהוא חייב בו ממי שקיבל את הנכסים בנסיבות כאמור, כל עוד לא עברו שלוש שנים מתום שנת המס שבה היה חוב דמי הביטוח סופי או שבה הועברו הנכסים, לפי המאוחר.

(ג) לא יגבו ממי שקיבל את הנכסים או הפעילות לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) יותר משווי הנכסים או הפעילות שקיבל בלא תמורה או מההפרש שבין התמורה החלקית ששילם לבין שווי הנכסים או הפעילות.

(ד) הורשע מנהל בחבר בני אדם, שהוא בעל שליטה באותו חבר, בשל אי-תשלום דמי ביטוח בעד עובדו, לפי סעיף 398(ג) ו-(ה), ולא ניתן עוד לערער על הרשעתו, ניתן לגבות ממנו את דמי הביטוח שנוכו כאמור ולא הועברו לפקיד הגבייה.

(ה) על גביית סכומים לפי סעיף זה תחול פקודת המסים (גבייה)⁹⁴, בהתאם להוראות סעיף 367.

(ו) על החלטה לגבות חוב דמי ביטוח לפי סעיף זה ניתן להשיג בתוך 21 ימים מיום שנמסרה הודעה עליה, לפני עובד שהמוסד מינה (בסעיף קטן זה – המנהל); על החלטת המנהל ניתן לערער לפני בית הדין האזורי לעבודה, בתוך 30 ימים מיום שנמסרה החלטה.

(ז) בסעיף זה –

”בעל שליטה” – כהגדרתו בסעיף 119א לפקודת מס הכנסה⁹⁵;

”השנה השוטפת” – כמשמעותה בסעיף 345(א);

⁹⁴ חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 1374, (א) 1399.
⁹⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

"חבר בני אדם" – כמשמעותו בסעיף 1 לפקודת מס הכנסה;
"חוב דמי ביטוח" – למעט חוב מקדמות בשל השנה השוטפת;
"חוב דמי ביטוח סופי" – חוב דמי ביטוח שחלפו לגביו 30 ימים מהמועד האחרון להגשת השגה כאמור סעיף 359;
"קרוב" – כהגדרתו בסעיף 88 לפקודת מס הכנסה.

עיקול רכב

367ב. לשם אכיפת תשלום דמי ביטוח לפי הוראות סעיף 367א(א) ו-(ב) רשאי פקיד גבייה ראשי לעקל, בהתאם להוראות סעיף 5(1) לפקודת המסים (גבייה), גם רכב של חייב בתשלום דמי ביטוח (בסעיף זה – החייב) החונה ברשות הרבים, ובלבד שמתקיימים התנאים האלה, לפי העניין:

- (1) הרכב חונה סמוך לחצריו של החייב;
- (2) אם הרכב אינו חונה סמוך לחצריו של החייב – מתקיימים תנאים אלה:

- (א) לעיקול קדם עיקול ברישום של הרכב במשרד הרישוי והומצאה לחייב הודעה על כך; לעניין המצאה כאמור יחולו הוראות סעיף 12ב לפקודת המסים (גבייה);
- (ב) פקיד הגבייה עשה מאמץ ממשי, סמוך לפני העיקול, להודיע לחייב, ואם הוא חבר בני אדם כהגדרתו בסעיף 367א – למי שנוהג דרך קבע ברכב, לבא כוחו של החייב או למשרד הרשום של התאגיד, על הכוונה לעקל את הרכב;
- (ג) הרכב אינו רשום כרכב של נכה במשרד הרישוי.

ד ב ר י ה ס ב ר

המשפט כי לא ניתן לפגוע בזכויות היסוד של האדם בלא הסמכה מפורשת לכך בחיקוק העומד בתנאי פסקת ההגבלה שבחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, אך מנגד הדגיש את האינטרס הציבורי בגביית מס אפקטיבית ושוויונית, וציין שניתן לתפוס ולעקל רכבים כאמצעי לגביית חובו של הנישום אם הסמכות לכך תעוגן בהסדר חקיקתי מפורש, שבו ייערכו איוונים בין הפגיעה בזכויות היסוד לבין האינטרס הציבורי. בעקבות פסק הדין האמור, תוקנה פקודת מס הכנסה ונקבע בה במפורש שפקיד שומה רשאי לעקל ולתפוס רכבים של נישומים החייבים במס, בנסיבות ובתנאים הקבועים בסעיף שתוקן, וזאת לאחר שחובם הפך סופי ואינו ניתן עוד לערער או השגה.

במטרה לאפשר למוסד לתפוס ולעקל רכב של חייב שאינו חונה סמוך לחצריו של החייב, ובתוך כך להגדיל את אמצעי הגבייה העומדים לרשות המוסד, מוצע לתקן את חוק הביטוח הלאומי, בהתאם לתיקון שבוצע בפקודת מס הכנסה. התיקון המוצע יקבע כי כדי לעקל רכב כאמור יידרש המוסד לרשום תחילה עיקול על הרכב במשרד הרישוי ולהמציא לחייב הודעה על כך; פקיד הגבייה צריך להראות כי עשה מאמץ ממשי להודיע, סמוך לפני העיקול, לחייב על הכוונה לעקל את הרכב, ואם החייב תאגיד, למי שנוהג דרך קבע ברכב, לבא כוחו של החייב או למשרד

עוד מוצע לקבוע כי האמור יחול גם במקרה שהעברת הנכסים כאמור נעשתה בידי יחיד וכי המוסד יוכל להפעיל את הסעיף האמור כל עוד לא עברו שלוש שנים מהמועד שבו הפך חוב דמי הביטוח לסופי, או שבו הועברו הנכסים, לפי המאוחר.

כמו כן מוצע לקבוע כי אם הורשע מנהל בחבר בני אדם, שהוא בעל שליטה באותו חבר, בשל אי-תשלום דמי ביטוח בעד עובדו, לפי סעיפים 398 (ג) ו-(ה) לחוק, ולא ניתן עוד לערער על הרשעתו, ניתן לגבות ממנו את דמי הביטוח שנוכו מהעובד ולא הועברו לפקיד הגבייה.

על החלטה לגבות חוב מכוח סעיף זה יהיה ניתן להשיג לפני עובד שמינה המוסד בתוך 21 ימים מיום שנמסרה על כך הודעה. על החלטת המנהל בהשגה ניתן לערער בתוך 30 ימים מיום שנמסרה ההחלטה בנוגע להשגה.

לסעיף 367 המוצע

בבג"ץ 6824/07 ד"ר עאדל מנאע נ' רשות המסים (פורסם בנבו), דן בית המשפט בשאלה האם מוסמכת הרשות לגבות חובות מס של נישומים באמצעות עיקול ותפיסה של רכבי החייבים בסיטואציות מסוימות, לרבות עיקול ותפיסה בשטחים ציבוריים. בפסק הדין קבע בית

ערב לתשלום חוב בדמי ביטוח 367.ג. (א) נתן ערב שהוא בעל שליטה בחייב שהוא חברה לפקיד הגבייה ערובה על דרך של מתן ערבות כתנאי לעריכת הסכם תשלומים בהתאם לסעיף 368 ולהבטחת תשלום חוב בדמי ביטוח שחברה חייבת לשלם, רשאי פקיד הגבייה לאכוף את מילוי הערבות לפי פקודת המסים (גבייה) או באמצעות בית המשפט המוסמך לכך; ואולם לא יינקטו הליכים לפי פקודת המסים (גבייה), אלא אם כן התקיימו כל אלה:

(1) פקיד הגבייה רשאי לגבות את החוב מאת החייב לפי סעיף 367;

(2) אין מניעה לדרוש את קיום החוב מהערב לפי הוראות חוק הערבות, התשכ"ז-1967⁹⁶;

(3) הוסבר לערב בעל פה ובכתב, בטופס שקבע המוסד והערב חתם עליו, כי מילוי הערבות ייאכף בדרך זו;

(ב) בסעיף זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968⁹⁷;

(17) בסעיף 369 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "לתבוע מהמעביד סכום" יבוא "לחייב את המעביד בסכום" ובסופו יבוא "הסכום שרשאי המוסד לחייב את המעביד לפי סעיף קטן זה לא יעלה על הסכום שנקבע בטור ב' ללוח י"א בהתאם לתקופה שחלפה מהמועד שנקבע לתשלום דמי ביטוח כאמור בסעיף 353 או מהמועד שהיה עליו להירשם לפי סעיף 379, לפי העניין, כמפורט בטור א' ללוח האמור";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 136(17) ו-137(ז)

סעיף 369 לחוק הביטוח הלאומי בנוסחו היום קובע כי המוסד רשאי לתבוע מהמעסיק סכום השווה לגמלאות בכסף ששילם המוסד, או שהוא עתיד לשלם, לעובד של אותו מעסיק, ואת השווי הכספי של גמלאות בעין שניתנו לזכאי לגמלה, כאשר המעסיק לא נרשם בהתאם לתקנות מכוח סעיף 379 לחוק, או לא שילם במועד התשלום את דמי הביטוח בעד עובדו, וקרה לעובד מקרה המזכה בגמלה. בהתאם לסעיף האמור, כדי להפעיל את הסעיף נדרש המוסד להגיש תביעה נגד המעסיק לבית הדין האזורי לעבודה. בפועל, מיעט המוסד להפעיל את הסעיף וזאת בשל הסנקציה החמורה הגלומה בהוראות הסעיף וכן לאור כך שהמוסד נדרש לממש את פסקי הדין שניתנו לעניין זה באמצעות מערכת ההוצאה לפועל. אי-הפעלת הסעיף כאמור פגעה בהרתעת מעסיקים שמפירים את הוראות החוק ובכך פוגעים בעובדיהם.

לאור האמור מוצע לקבוע כי חובו של מעסיק לפי סעיף 369 לחוק, ייגבה באופן שבו נגבים דמי ביטוח, היינו, באמצעות הפקודה. לצד הקביעה כי חוב לפי סעיף 369 לחוק ייחשב כחוב בדמי ביטוח, וכדי להפעיל את הסנקציה הקבועה בסעיף בצורה מידתית וסבירה, מוצע להוסיף לחוק

הרשום של התאגיד. כמו כן מוצע לקבוע כי לא ניתן לעקל רכב הרשום כרכב של נכה על פי הרישום במשרד הרישוי.

לסעיף 367 המוצע

במקרים שבהם מגיע המוסד להסדר תשלומים עם חייב בהתאם לסעיף 368 לחוק הביטוח הלאומי, נוהג המוסד להחתים את החייב על ערבות צד ג' כדי להבטיח שהחוב ישולם. מוצע לעגן בחוק את סמכותו של המוסד לגבות חוב מאת הערב, וכן להפעיל כלפי ערב כאמור אמצעי אכיפה. מוצע להוסיף את סעיף 367 לחוק הביטוח הלאומי ולקבוע בו כי אם בעל שליטה, כהגדרתה בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, בחייב שהוא חברה, נתן ערבות להבטחת תשלום חוב בדמי ביטוח שאותה חברה חייבת לשלם, פקיד הגבייה הראשי יהיה רשאי לאכוף את מילוי הערבות האמורה לפי הוראות הפקודה או באמצעות בית המשפט המוסמך לכך. כדי לנקוט הליכי גבייה כנגד הערב מכוח הפקודה, מחויב פקיד הגבייה למלא אחר כל התנאים הקבועים בסעיף, וביניהם, מתן הסבר לערב בעל פה ובכתב כי מילוי הערבות ייאכף בדרך זו.

מוצע לקבוע כי סעיף 367 המוצע יחול רק על חובות שנוצרו ביום התחילה.

⁹⁶ ס"ח התשכ"ז, עמ' 46.

⁹⁷ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

"(א1) החליט המוסד לחייב מעביד לפי סעיף קטן (א), ישלח לו הודעה על כוונת חיוב";

(ג) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) קיבל מעביד הודעה על כוונת חיוב רשאי הוא לבצע פעולות אלה:

(1) לטעון את טענותיו בכתב לפני המוסד או מי שהוא הסמיך לעניין זה, לעניין הכוונה לחייבו ולעניין סכומו, בתוך 45 ימים ממועד מסירת ההודעה;

(2) להודיע למוסד על מעבידים נוספים אשר היו בתקופה שנקבעה לתשלום דמי הביטוח, מעבידו של העובד שלגביו נקבע החיוב בתשלום, אם אותו מעביד פיגר בתשלום דמי ביטוח בעדו ולדרוש את חלוקת סכום החיוב ביניהם באופן יחסי לסכומי הפיגור";

(ד) בסעיף קטן (ד), במקום "נתבע" יבוא "חויב";

(ה) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) דין חוב לפי סעיף זה כדין חוב בדמי ביטוח לעניין סעיפים 312, 362, 363, 364, 367, א367, ב367 ו-ג367";

(18) סעיף 372 – בטל;

(19) אחרי לוח י"א יבוא:

"לוח י"א"

(סעיף 369)

פרט	טור א' תקופת ההפרה	טור ב' הסכום המרבי לחיוב
1.	אי-רישום או אי-תשלום לתקופה של עד 6 חודשים	עד חמש פעמים השכר הממוצע כמשמעותו בסעיף 2(ב), ולא יותר מהגמלה ששולמה או תשולם למבוטח;
2.	אי-רישום או אי-תשלום לתקופה שבין 6 חודשים ל-12 חודשים	עד עשר פעמים השכר הממוצע כמשמעותו בסעיף 2(ב), ולא יותר מהגמלה ששולמה או תשולם למבוטח;
3.	אי-רישום או אי-תשלום לתקופה שעולה על 12 חודשים	עד עשרים פעמים השכר הממוצע כמשמעותו בסעיף 2(ב), ולא יותר מהגמלה ששולמה או תשולם למבוטח."

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לקבוע כי תחילתו של סעיף 369 לחוק הביטוח הלאומי ושל לוח י"א האמור תהיה ביום ז' בתמוז התשע"ז (1 ביולי 2017), וזאת במטרה לאפשר למוסד לפרסם בציבור את עיקרי התיקון כדי לעודד מעסיקים להירשם במוסד ולשלם בעד עובדיהם דמי ביטוח. הסעיף והלוח יחולו על מקרה המזכה לגמלה שאירע לעובד במועד שמיום התחילה האמור ואילך.

הביטוח הלאומי את לוח י"א אשר יפרט את הסכומים המרביים שניתן לגבות מכוח הסעיף האמור, וזאת בהתחשב בחומרת ההפרה ומשכה.

כמו כן מוצע לקבוע כי טרם החלטה על חיוב לפי סעיף זה ישלח המוסד למעביד הודעה על כוונה לחייב. עם קבלת ההודעה על כוונת החיוב המעביד יהיה רשאי לטעון את טענותיו בכתב לפני המוסד או מי שהסמיכו לכך בתוך 45 ימים או להודיע על מעבידים נוספים שייתכן שחייבים בתשלום, ולדרוש את חלוקת סכום החיוב ביניהם.

137. (א) תחילתו של סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי כנוסחו בסעיף 136(1) לחוק זה ביום ד' בטבת התש"ף (1 בינואר 2020).
- (ב) תחילתם של סעיפים 248 ו-257 לחוק הביטוח הלאומי כנוסחם בסעיף 136(12) לחוק זה ביום ד' בטבת התש"ף (1 בינואר 2020) והם יחולו על גמלה המשתלמת מיום זה ואילך.
- (ג) סעיפים 195, 196, 200א, 202, 207, 209, 214, 220א ו-310(א) לחוק הביטוח הלאומי, וביטול סימן ז' לפרק ט' והחלפת לוח ח'1 לחוק האמור, כנוסחם בסעיף 136(2) עד (11) ו-13 לחוק זה, יחולו על גמלת נכות וקצבה חודשית נוספת המשתלמת בעד יום התחילה ואילך.
- (ד) סעיף 359 לחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 136(14) לחוק זה, וביטול סעיף 372 לחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 136(18) לחוק זה יחולו על קביעת דמי ביטוח שהודעה עליה נמסרה לחייב לפי אותם סעיפים ביום התחילה ואילך.
- (ה) סעיף 364 לחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 136(15) לחוק זה יחול על קנס ותוספת שנקבעו ביום התחילה ואילך.
- (ו) סעיף 367 לחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 136(16) לחוק זה יחולו על חוב דמי ביטוח שנוצר ביום התחילה ואילך.
- (ז) תחילתו של סעיף 369 כנוסחו בסעיף 136(17) לחוק זה ושל לוח י"א לחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 136(19) לחוק זה, ביום ז' בתמוז התשע"ז (1 ביולי 2017) והם יחולו על מקרה המזכה לגמלה שחל במועד זה ואילך.
138. (א) על אף הוראות סעיפים 195, 196, 200א, 202, 207, 209, 214 ו-220 לחוק הביטוח הלאומי כנוסחם בסעיף 136(2) עד 136(9) לחוק זה, תשלומים ראשונים לפי סעיפים אלה, בעד התקופה שמיום התחילה עד תום ששת החודשים שמיום התחילה, ישולמו בתום ששת החודשים כאמור.
- תיקון חוק הביטוח הלאומי – הוראת מעבר לעניין סעיפים 195, 196, 200א, 202, 207, 209, 214, 220א ו-372

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיפים 136(2) עד (11), 137(ב) ו-138(א)**
- כללי** פרק ט' בחוק הביטוח הלאומי קובע כללים ותנאים לזכאות לגמלאות לפי הפרק האמור, ובהן גמלת נכות, למי שמוגדר כ"נכה" לפי סעיף 195. ככלל, קצבת נכות משתלמת למי שאיבד את כושרו להשתכר מעבודה או ממשלח יד עקב ליקוי רפואי, או למי שבשל ליקוי כאמור צומצם כושרו להשתכר בשיעור של 50% לפחות.
- במסגרת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 109), התשס"ח-2008 (בפרק זה – תיקון לרון) עוגנו בחוק הביטוח הלאומי המלצותיה של ועדה ציבורית בראשות השופט בדימוס אפרים לרון ז"ל אשר בחנה, בין השאר, את נושא שילובם של אנשים עם מוגבלויות בשוק העבודה. תיקון לרון ביקש להסיר או למתן את החסמים הקיימים בחוק הביטוח הלאומי בהקשר זה, באופן שיעודד את השתלבותם של אנשים עם מוגבלויות בשוק העבודה. מטרת תיקון לרון היתה, בין השאר, להבטיח כי נכה שכושרו להשתכר אבד או צומצם, והוא הגדיל את הכנסתו מעבודה, תהיה הכנסתו הכוללת גבוהה יותר, בכל מצב.
- כיום, בתום שמונה שנים ממועד כניסתו של תיקון לרון לתוקף, ולאור הניסיון שנצבר במוסד לביטוח לאומי, מוצעים תיקונים אשר יביאו להגברת עידוד יציאה לעבודה בקרב אנשים עם מוגבלויות, לפישוט הוראות החוק ומנגנון מבחני ההכנסה ותיקון ליקויים שהתגלו בו עם יישומו.
- כמו כן מוצע להגדיל את קצבתם החודשית הנוספת של זכאים לגמלת נכות שנקבעה להם דרגת אי-כושר להשתכר של 75% לפחות, והכול כפי שיפורט להלן.
- סעיף 136(2)(א) ו-(ב) ו-137(ב)**
- ההגדרה "בעל ליקוי חמור" שבסעיף 195 לחוק הביטוח הלאומי נקבעה במסגרת תיקון לרון והיא נועדה להבחין בין כלל הנכים לבין קבוצת הנכים החמורים. מוצע לבטל את ההגדרה האמורה ולקבוע מבחן הכנסה אחיד ומקל יותר לכלל הנכים.
- כמו כן מוצע לבטל את התנאי "בעל ליקוי חמור" לעניין הזכאות לקצבת נכות כללית מהיום ה-31 ועד היום ה-90 כאמור בסעיף 196(ג)1(א) לחוק הביטוח הלאומי.

(ב) ערר על קביעת דמי ביטוח שהיה תלוי ועומד ערב יום התחילה לפני ועדת שומה לפי סעיף 372 לחוק הביטוח הלאומי כנוסחו ערב יום התחילה ושטרם הוחל בו בשמיעת טענות הצדדים, יועבר לפקיד השגה המוסמך לדון בהשגות על קביעת דמי ביטוח לפי הוראות סעיף 359 לחוק הביטוח הלאומי כנוסחו בסעיף 136(14) לחוק זה; החלה ועדת השומה בשמיעת טענות הצדדים, תמשיך ועדת השומה לדון בערר לפי הוראות סעיף 359 ו-372 לחוק הביטוח הלאומי כנוסחו ערב יום התחילה.

139. (א) בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה עד יום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017) יקראו את סעיפים 248 ו-257 לחוק הביטוח הלאומי כך שבכל מקום, במקום "מעשר" יבוא "מתשע" והסעיפים בנוסחם כאמור יחולו על גמלה המשתלמת בעד אותה תקופה.

תיקון חוק הביטוח הלאומי – הוראות שעה לעניין סעיפים 248 ו-257

(ב) בתקופה שמיום י"ד בטבת התשע"ח (1 בינואר 2018) עד יום כ"ג בטבת התשע"ט (31 בדצמבר 2018) יקראו את סעיפים 248 ו-257 לחוק הביטוח הלאומי כך שבכל מקום, במקום "מעשר" יבוא "משמונה" והסעיפים בנוסחם כאמור יחולו על גמלה המשתלמת בעד אותה תקופה.

(ג) בתקופה שמיום כ"ד בטבת התשע"ט (1 בינואר 2019) עד יום ג' בטבת התש"פ (31 בדצמבר 2019) יקראו את סעיפים 248 ו-257 לחוק הביטוח הלאומי כך שבכל מקום, במקום "מעשר" יבוא "מארבע" והסעיפים בנוסחם כאמור יחולו על גמלה המשתלמת בעד אותה תקופה.

140. בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980⁹⁸ (בפרק זה – חוק הבטחת הכנסה) –
(1) בסעיף 12 ב –

תיקון חוק הבטחת הכנסה

(א) בסעיף קטן (א), בפסקה (1), במקום "20%" יבוא "21.5%" ובמקום "24%" יבוא "25.5%";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "20%" יבוא "21.5%" ובמקום "24%" יבוא "25.5%";

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 136(2)(ג) ו-10

כיום קובעת ההגדרה "נכה" שבסעיף 195 לחוק הביטוח הלאומי כי לעניין בעל ליקוי חמור, מי שהכנסתו בפועל מעבודה או ממשלח יד עולה על 60% מהשכר הממוצע, ולעניין מי שאינו בעל ליקוי חמור, עולה כאמור על 45% מהשכר הממוצע, אינו נכנס בגדרי ההגדרה "נכה". במקביל קובע סימן ז' לפרק ט' כי נכה שהיה זכאי לקצבת נכות במשך 12 חודשים רצופים ושאיננו עומד עוד במגבלות ההכנסה האמורות, יהיה זכאי ל"קצבת עידוד השתלבות בשוק העבודה".

מוצע לקבוע כי סימן ז' לפרק ט' העוסק ב"קצבת עידוד השתלבות בשוק העבודה" יבוטל והזכאות מכוחו תשולב בגמלת הנכות. לצורך זה, בהגדרה "נכה" תבוטל תקרת ההכנסה האמורה ורק נכה אשר בהתאם להכנסותיו ועל פי הוראות סעיפים 200, 201 ו-202, יימצא זכאי לקצבה הנמוכה מ-2.68% מהסכום הבסיסי (כ-235 שקלים חדשים), לא יעמוד עוד בהגדרה "נכה" ולא יהיה זכאי להמשך תשלום קצבת נכות.

וזהו נוסח סימן ז' לפרק ט' שמוצע לבטל:

עוד מוצע לבטל את ההגדרה "זכאי במשך תקופה ממושכת". הגדרה זו היתה רלוונטית בעת כניסתו לתוקף של תיקון לרון ולעניין האבחנה בין כלל הנכים למי שהוא "בעל ליקוי חמור", הגדרה שכאמור מוצע לבטלה בחוק זה גם כן.

ואלה נוסחן של ההגדרות שמוצע לחוק:

"בעל ליקוי חמור" – מי שנקבעה לו, לפי הוראות סעיף 208, נכות רפואית בשיעור של 70% לפחות, או בשיעור של 40% לפחות בהתאם למבחנים המנויים בפרטים 33 או 91 שברשימת הליקויים כמשמעותה בתקנות הביטוח הלאומי (ביטוח נכות) (קביעת אחוזי נכות רפואית, מינוי ועדות לעררים והוראות שונות, התשמ"ד-1984);

"זכאי במשך תקופת ממושכת" – מי שהיה זכאי לקצבה חודשית כאמור בסעיף 199(1), בתקופה של 60 חודשים לפחות מתוך 84 החודשים שקדמו בתכוף ליום תחילתו של חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 109), התשס"ח-2008";

⁹⁸ ס"ח התשמ"א, עמ' 30; התשע"ו, עמ' 1155.

(2) בתוספת השנייה, במקום טור א' יבוא:

"טור א'

מי שהגיע לגיל הפרישה ומי שמקבל קצבת זקנה, שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח		
אם טרם מלאו לו 70 שנים	אם מלאו לו 70 שנים וטרם מלאו לו 80 שנים	אם מלאו לו 80 שנים
34.37%	34.70%	35.04%
54.31%	54.85%	55.38%
64.41%	64.94%	65.48%
74.50%	75.05%	75.58%
59.30%	59.84%	60.38%
פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד
69.40%	69.93%	70.47%
פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד
59.30%	59.84%	60.38%
פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד
69.40%	69.93%	70.47%
פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד

ד ב ר י ה ס ב ר

(1) לגבי מבוטח בעל ותק שיש לו בן זוג ושני ילדים אשר משתלמת בעדם תוספת תלויים לפי סעיף 200(ג)ו(ד) – 15.5% מהסכום הבסיסי;

(2) לגבי מבוטח בעל ותק אחר – 200 שקלים חודשים.

(ה) הסכום האמור בסעיף קטן (ד)(2) יעודכן במועדים ובשיעורי העדכון של הסכום הבסיסי.

(ו) הוראות סעיף 201(ב) יחולו על גמלה לפי סעיף זה; נותרה יתרה לניכוי לאחר שבוע ניכוי כאמור בסעיף קטן (ג), מהקצבה המשתלמת בעד מבוטח לפי סעיף זה, תנוכה היתרה מתוספת התלויים.

סעיף 136(2)(ד)

מוצע לתקן את ההגדרה "התאריך הקובע" ולקבוע תנאי נוסף שלפיו אין למבוטח הכנסה מעבודה או ממשלח יד, או כי הכנסתו כאמור אינה עולה על 60% מהשכר הממוצע, במשך 90 ימים רצופים לפחות.

תיקון זה נדרש לאור תיקון פסקה (3) להגדרה "נכה" בסעיף 195 לחוק הביטוח הלאומי וביטולו של התנאי בדבר הכנסה מעבודה וממשלח יד שאינה עולה על 60% או 45% מהשכר הממוצע. התיקון נועד להבהיר כי על דרישת

"סימן ז': קצבת עידוד השתלבות בשוק העבודה

222ג. (א) בסימן זה, "מבוטח בעל ותק" – מבוטח שהיה זכאי לקצבה חודשית כאמור בסעיף 199(1), במשך תקופה של 12 החודשים הרצופים שקדמו בתכוף לפני שזכאותו לקצבה כאמור חדלה בשל הכנסתו מעבודה או ממשלח יד.

(ב) מבוטח בעל ותק זכאי לקצבה חודשית לפי סימן זה, כל עוד יש לו הכנסה מעבודה או ממשלח יד.

(ג) הקצבה למבוטח בעל ותק תשולם בסכום הנמוך מבין אלה:

(1) הסכום המתקבל מניכוי של סך המכפלות של חלקי הכנסתו של המבוטח, הנקובים לגביו בטור א' של לוח ח'1, בשיעורים הנקובים לצדם בטור ב' מקצבה חודשית מלאה, בצירוף תוספת התלויים החלה לגביו;

(2) הסכום החושב בעדו לאחרונה לפי סעיף 201, בתכוף לפני שהיה למבוטח בעל ותק, בצירוף תוספת התלויים החלה לגביו.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), קצבה לפי סימן זה, בסכום או בשיעור הנמוך מהסכום או מהשיעור המפורטים להלן, לפי העניין, לא תשולם:

141. תחילתה של התוספת השנייה לחוק הבטחת הכנסה, כנוסחה בסעיף 140(2) לחוק זה, ביום י"ד בטבת התשע"ח (1 בינואר 2018), והיא תחול על גמלה המשתלמת בעד היום האמור ואילך.
142. (א) בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה עד יום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017) (בסעיף זה – תקופת הוראת השעה) יקראו את טור א' בתוספת השנייה לחוק הבטחת הכנסה כך:

"טור א"

מי שהגיע לגיל הפרישה ומי שמקבל קצבת זקנה, שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח

אם טרם מלאו לו 70 שנים	אם מלאו לו 70 שנים וטרם מלאו לו 80 שנים	אם מלאו לו 80 שנים
33.63%	33.94%	34.70%
53.15%	53.62%	54.85%
63.24%	63.71%	64.95%
73.33%	73.82%	75.05%
58.14%	58.61%	59.85%
פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד	פחות הסכום הבסיסי לילד
68.23% פחות הסכום הבסיסי לילד	68.70% פחות הסכום הבסיסי לילד	69.94% פחות הסכום הבסיסי לילד
58.14% פחות הסכום הבסיסי לילד	58.61% פחות הסכום הבסיסי לילד	59.85% פחות הסכום הבסיסי לילד
68.23% פחות הסכום הבסיסי לילד"	68.70% פחות הסכום הבסיסי לילד	69.94% פחות הסכום הבסיסי לילד

ד ב ר י ה ס ב ר

- השכר האמורה להתקיים בתקופת 90 הימים האמורים בהגדרה "התאריך הקובע".
- סעיף 136(3)(א)**
- סעיף 196(ב) לחוק הביטוח הלאומי קובע כי זכאותו של נכה לקצבה תתחיל בתום 90 ימים מהתאריך הקובע (התאריך שבו עקב הליקוי איבד את כושרו להשתכר למשך 90 ימים רצופים לפחות). עם זאת, לעניין נכה המקבל דמי מחלה ממעבידו או מקופת גמל כמשמעותה בסעיף 180 לחוק הביטוח הלאומי, תתחיל הזכאות בתום התקופה שבעדה שולמו דמי המחלה כאמור.
- מכך יוצא כי גם נכה אשר הכנסתו מדמי מחלה נמוכה משיעור קצבת הנכות שלה יכול היה להיות זכאי, תידחה זכאותו עד לסיים תשלום דמי המחלה. לפיכך מוצע, לבטל את הכלל האמור ולקבוע כי זכאותו של מבוטח תחל בתום 90 ימים ולא תידחה בשל תשלום דמי המחלה. במקביל לכך הכנסתו של הנכה מדמי מחלה תובא במסגרת מבחן הכנסותיו.
- סעיף 136(4)**
- סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי בנוסחו היום קובע מדרג בן שלוש רמות (11.5%, 14% ו-17% מקצבת יחיד מלאה) לתשלום קצבה חודשית נוספת לנכים שדרגת אי-כושרם להשתכר היא 75% לפחות, וזאת בהתאם לאחוזי הנכות הרפואיים. מוצע לשנות את המדרג האמור, ולהגדיל את הרמה הגבוהה מ-17% ל-20% (קרי, כ-450 שקלים חדשים במקום כ-372 שקלים חדשים כיום), ואת הדרגות הבינונית והנמוכה מ-14% ו-11.5% ל-16% מקצבת יחיד מלאה (קרי, כ-350 שקלים חדשים במקום כ-252 וכ-306 שקלים חדשים כיום).
- כמו כן מוצע להוסיף לאוכלוסיית הזכאים לקצבה חודשית נוספת גם מי ששיעור נכותו הרפואית הינו בן 40% ל-49%, ושאינו זכאי לתוספת גבוהה יותר, ולהעמיד את שיעורה על 6.8% מקצבת יחיד מלאה (כ-150 שקלים חדשים).

(ב) התוספת השנייה לחוק הבטחת הכנסה כנוסחה בסעיף קטן (א), תחול על גמלה המשתלמת בעד תקופת הוראת השעה כאמור באותו סעיף קטן.

143. בסעיף 32 לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015** –

- (1) בסעיף קטן (א), במקום "עד יום ב' בטבת התשע"ז (31 בדצמבר 2016)" יבוא "עד יום א' בכסלו התשע"ז (1 בדצמבר 2016)";
- (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

כי פרק הזמן של 36 החודשים האמורים לא סייע מספיק להפגת החשש של ציבור הנכים מאבדן זכאותו לגמלה עקב חזרתו לשוק העבודה. לפיכך מוצע לבטל את מגבלת 36 החודשים הקבועים בסעיף ולאפשר לכל נכה אשר הכנסתו פחתה מ-60% מהשכר הממוצע לשוב למעגל הזכאים לקצבת נכות, בלא מגבלת זמן.

סעיף 136(8) ו-13(1)

עקב ביטולו של סימן ז' לפרק ט' לחוק הביטוח הלאומי, מוצע לתקן את סעיפים 214 ו-310(א) ולמחוק בהם את החלקים המתייחסים לזכאים לפי סימן ז' האמור.

סעיף 136(9)

סעיף 220 לחוק הביטוח הלאומי קובע את זכאותו של נכה, אשר חדלה להשתלם לו קצבה חודשית, להמשך הטבות נלוות לפי כל דין במשך תקופה של 36 חודשים נוספים. המשך הזכאות האמור נקבע גם לעניין מי שהיה זכאי לקצבת עידוד להשתלבות בשוק העבודה לפי סעיף 222 לחוק הביטוח הלאומי (בתנאים הקבועים בסעיף). לאור ביטול סימן ז' לפרק ט', וביטולה של קצבת עידוד להשתלבות בשוק העבודה, מוצע לבטל את סעיף קטן (ב) העוסק בזכאותם של מקבלי קצבה כאמור להמשך הטבות נלוות על פי כל דין.

זהו נוסחו של סעיף 220(ב) לחוק הביטוח הלאומי שמוצע לבטל:

"(ב) זכאי להטבה שמשלמת לו קצבה לפי הוראות סימן ז', תוסיף להינתן לו ההטבה כאמור בסעיף קטן (א) גם לאחר תום תקופת הזכאות המיוחדת, בסכום שיחסו להטבה או כיחס שבין שיעור הקצבה כאמור החל לגביו לבין קצבה חודשית מלאה בצירוף תוספת התלווים החלה לגביו, אלא אם כן חדלה הזכאות להטבה לפי הוראות הדין שמכוחו ניתנה."

סעיף 136(11)

לוח ח' לחוק הביטוח הלאומי קובע את שיעורי הניכוי מהקצבה, בהתאם לחלק ההכנסה מעבודה או ממשלח יד לצורך עידוד השתלבותם של אנשים עם מוגבלויות בשוק העבודה, מוצע להגדיל את שיעור ההכנסה שאינו מובא בחשבון לצורך ניכוי ההכנסות מקצבה כאמור בסעיף 202 לחוק הביטוח הלאומי ב-8% (מ-21% ל-29% מהשכר הממוצע), ובכך לבטל למעשה את מדרגת הניכוי בשל שכן שמעל 21% עד 25% מהשכר הממוצע, שעמדה על 10% ניכוי מהקצבה.

סעיף 136(5)

סעיף 202 לחוק הביטוח הלאומי קובע את אופן ניכוי ההכנסות מקצבת הנכה ואת שיעור הקצבה המקסימלי. מאחר ועל פי המוצע, תבוטל בהגדרה "נכה" מגבלת השכר כתנאי זכאות לקצבת נכות (כשיעור של 60% או 45%, לפי העניין), נדרשת הבהרה ולפייה, מקום שנותרה יתרה לניכוי לאחר קיוו קצבת היחיד במלואה, תנוכה היתרה מתוספת התלווים לשיעור הקצבה החודשית המלאה (כפי שנעשה לעניין קצבת עידוד להשתלבות בעבודה בסעיף 222 לחוק הביטוח הלאומי כנוסחו כיום).

כמו כן, בעקבות ביטול "קצבת עידוד השתלבות בשוק העבודה" ושילוב הזכאות בקצבת נכות, מוצע לקבוע כי לא תשולם קצבה בשיעור הנמוך מ-2.68% מהסכום הבסיסי (כ-235 שקלים חדשים), בדומה למגבלת התשלום הקיימת כיום לעניין קצבת עידוד השתלבות בשוק העבודה.

סעיף 136(6)

סעיף 207(א) לחוק הביטוח הלאומי קובע כי המוסד לביטוח לאומי לא ידון בתביעה לפי פרק ט' לפני שחלפו 90 ימים מהמועד שבו צומצמה הכנסתו של נכה מעבודה או ממשלח יד ב-50% או יותר, או שנפסקה, ובאין הכנסה – מהמועד שהיה לנכה.

בפועל, תנאי לתחילת בירור התביעה לפי פרק ט' הוא כי מבוטח לא השתכר יותר מ-60% מהשכר הממוצע במשך 90 ימים לפחות, כפי שנקבע גם בתיקון הנוכחי להגדרה "תאריך קובע". משכך מוצע לתקן את הסעיף ולקבוע בו מפורשות כי תנאי לבירור תביעה הוא כי מבוטח לא השתכר יותר מ-60% מהשכר הממוצע במשך 90 ימים לפחות.

כמו כן מוצע לתקן את סעיף קטן (ב) ולהבהיר גם בו כי המדובר בהכנסה שאינה עולה על 60% מהשכר הממוצע ולא על צמצום בהכנסה מעבודה.

סעיף 136(7)

סעיף 209 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי נכה אשר זכאותו לקצבה נשללה בשל כך בלבד שהיתה לו הכנסה מעבודה או ממשלח יד, יהיה זכאי להמשך תשלום הקצבה, לו הכנסתו תשוב ותפחת, ובלבד שלא חלפו יותר מ-36 חודשים ממועד הפסקת תשלום הקצבה.

מניסיונו הנצבר של המוסד לביטוח לאומי עולה

⁹⁹ ס"ח התשע"ו, עמ' 219; התשע"ו, עמ' 1187.

"(א1) בתקופה שמיום ב' בכסלו התשע"ז (2 בדצמבר 2016) עד יום ב' בטבת התשע"ז (31 בדצמבר 2016) יקראו את סעיף 32(א) לחוק הביטוח הלאומי כך שבמקום הקטע החל במילים "סכום השווה" עד המילה "אחוזים" יבוא "סכום השווה ל-91.3 אחוזים";

(3) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) בתקופה שמיום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) עד יום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017) יקראו את סעיף 32(א) לחוק הביטוח הלאומי כך שבמקום הקטע החל במילים "סכום השווה" עד המילה "אחוזים" יבוא "סכום השווה ל-50.06 אחוזים".

(ב1) בתקופה שמיום י"ד בטבת התשע"ח (1 בינואר 2018) עד יום כ"ג בטבת התשע"ט (31 בדצמבר 2018) יקראו את סעיף 32(א) לחוק הביטוח הלאומי כך שבמקום הקטע החל במילים "סכום השווה" עד המילה "אחוזים" יבוא "סכום השווה ל-50.42 אחוזים".

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 140 עד 142

בישראל זכאים כ-190,000 משקי בית לגמלת הבטחת הכנסה למי שהגיע לגיל הפרישה ומי שמקבל קצבת זקנה, שאירים ותלויים לפי חוק הביטוח הלאומי (בפרק זה – גמלת השלמת הכנסה), מכוח חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980 (בפרק זה – חוק הבטחת הכנסה). במסגרת חוק ההתייעלות הוגדלו גמלאות אלה בכ-600 מיליוני שקלים חדשים.

נוסף על הגדלת שיעור הגמלה המוצע בחוק זה, מוצע להגדיל את הסכום שאינו מובא בחשבון מהמקורות המפורטים בסעיף 12(1) ו-2) לפקודת מס הכנסה (הכנסות מעבודה וממשלח יד) בשיעור של 1.5% מהשכר הממוצע וזאת הן ליחיד והן לזוג. כך שסעיף 12 לחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980 יתוקן וייקבע בו כי הסכום שאינו מובא בחשבון ליחיד יעלה מ-20% ל-21.5% מהשכר הממוצע ולעניין מבוטח שיש לו בן זוג או שבהחוקתו ילד מ-24% ל-25.5%.

במקביל, מוצע לתקן בהתאמה את סעיף קטן (ב) לסעיף 12 לחוק האמור הקובע את הסכומים המרביים שינוכו לפי סעיפים קטנים (א) ו-1(3).

כמו כן, במטרה להוסיף ולשפר את מצבם הכלכלי של קשישים מקבלי גמלת השלמת הכנסה מוצע להגדיל גמלאות אלה בעלות כוללת של כ-400 מיליוני שקלים חדשים. מוצע לקבוע כי התיקון ייעשה באופן מדורג כך מיום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) יגדלו הגמלאות בכ-250 מיליוני שקלים חדשים ומיום י"ד בטבת התשע"ח (1 בינואר 2018) בכ-150 מיליוני שקלים חדשים.

וזו נוסחו של טור א' בתוספת השנייה, שמוצע להחליפו:

וזו נוסחו של לוח ח' לחוק הביטוח הלאומי, שמוצע

להחליפו:

"לוח ח'

(סעיפים 202 ו-222א)

שיעורי הניכוי מקצבה חודשית מלאה

טור ב' שיעור הניכוי מהקצבה, באחוזים	טור א' חלקי ההכנסה
0	חלק ההכנסה שעד 21% מהשכר הממוצע
10	חלק ההכנסה שמעל 21% ועד 25% מהשכר הממוצע
30	חלק ההכנסה שמעל 25% ועד 68% מהשכר הממוצע
40	חלק ההכנסה שמעל 68% ועד 93% מהשכר הממוצע
60	חלק ההכנסה שמעל 93%

סעיפים 137(ב) ו-138(א)

מוצע לקבוע כי סעיפים 195, 196, 200א, 202, 207, 209, 214 ו-220א לחוק הביטוח הלאומי, וביטול סימן ז' לפרק ט' והחלפת לוח ח' לחוק האמור, כנוסחם בסעיף 136(2) עד (11) לחוק זה, יחולו על גמלת נכות וקצבה חודשית נוספת המשתלמות בעד יום התחילה ואילך ואולם כדי להעניק למוסד לביטוח לאומי זמן היערכות ליישום התיקונים המוצעים, מוצע לקבוע כי תשלומים ראשוניים לפי הסעיפים האמורים, בעד התקופה שמיום התחילה עד תום ששת החודשים שמיום התחילה, ישולמו בתום ששת החודשים כאמור.

(ב2) בתקופה שמיום כ"ד בטבת התשע"ט (1 בינואר 2019) עד יום ג' בטבת התש"ף (31 בדצמבר 2019) יקראו את סעיף 32(א) לחוק הביטוח הלאומי כך שבמקום הקטע החל במילים "סכום השווה" עד המילה "אחוזים" יבוא "סכום השווה ל-53.05 אחוזים".

ד ב ר י ה ס ב ר

טור ג' מי שמלאו לו 55 שנים	טור ב' מי שטרם מלאו לו 55 שנים	טור א' מי שהגיע לגיל פרישה ומי שמקבל קצבת זקנה, שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח			הרכב המשפחה	פרט
		אם מלאו לו 80 שנים	אם מלאו לו 70 שנים וטרם מלאו לו 80 שנים	אם טרם מלאו לו 70 שנים		
25%	20%	34.05%	32.88%	32.21%	יחיד	(1)
37.5%	27.5%	53.82%	51.95%	50.85%	שני בני זוג	(2)
43.5%	30%	63.92%	62.05%	60.95%	שני בני זוג שעמם ילד	(3)
49.5%	33.5%	74.02%	72.15%	71.05%	שני בני זוג שעמם שני ילדים לפחות	(4)
37.5% פחות הסכום הבסיסי ליילד	30%	58.82% פחות הסכום הבסיסי ליילד	56.95% פחות הסכום הבסיסי ליילד	55.85% פחות הסכום הבסיסי ליילד	יחיד שעמו יילד	(5)
42.5% פחות הסכום הבסיסי ליילד	33.5%	68.92% פחות הסכום הבסיסי ליילד	67.05% פחות הסכום הבסיסי ליילד	65.95% פחות הסכום הבסיסי ליילד	יחיד שעמו שני ילדים לפחות	(6)
42.5% פחות הסכום הבסיסי ליילד	33.5%	58.82% פחות הסכום הבסיסי ליילד	56.95% פחות הסכום הבסיסי ליילד	55.85% פחות הסכום הבסיסי ליילד	אלמנה או הורה עצמאי שעמם יילד	(7)
52.5% פחות הסכום הבסיסי ליילד	39%	68.92% פחות הסכום הבסיסי ליילד	67.05% פחות הסכום הבסיסי ליילד	65.95% פחות הסכום הבסיסי ליילד	אלמנה או הורה עצמאי שעמם שני ילדים לפחות	(8)